

SKOLEN

2 2014

Folkeskolen All Inclusive

To spændende år forude

Den nyvalgte styrelse begynder sit arbejde 1. april. Medlemmerne har fordelt sig på repræsentationsopgaver og på to faste arbejdsudvalg, som blandt andet kvalificerer styrelsens og formandskabets arbejde.

- Der venter den nye styrelse en række meget vigtige opgaver i form af den fortsatte implementering af Aarhusaftalen og folkeskolereformen, fortæller næstformand Dorthe Ryom Fisker.

En række af styrelsens løbende opgaver er støtten til TR'erne og igangsætning af medlemsaktiviteterne.

- Dertil kommer hele den spændende udfordring, der hedder indflydelse - påvirkning af det politiske system både i Aarhus og på landsplan, siger Dorthe.

Medlemmerne af styrelsen er delegerede til DLF's kongres til september, som især kommer til at handle om OK15.

Flippet og gratis medlemsarrangement i ÅLF

Mød Anders Schunk, flippet lærer på Elev Skole, i ÅLF's lokaler **onsdag den 23. april kl. 17.00 -19.30.**

Anders Schunck holder et kollegialt inspirationsoplæg med afsæt i princippet om Flipped Classroom.

I SKOLEN 1 kunne du læse om, hvordan Anders bruger video i sin undervisning, og de fordele han oplever ved det. Mød op selv eller tag et par kolleger med under armen til et par hyggelige timer i Grønnegade med en veloplagt Anders Schunk.

ÅLF er vært ved en sandwich, og der er bindende tilmelding senest 16. april efter først til mølle-princippet. Der er plads til omkring 35 personer.

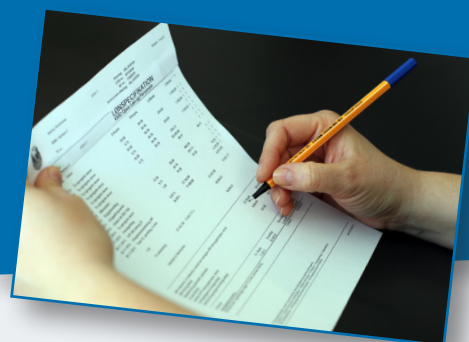
Tilmeld dig via mail 133@dlf.org

Gå hjem i Grønnegade

Som en del af forberedelserne til næste skoleår holdt ÅLF mandag den 3. marts et gå-hjem-møde for alle medlemmer ansat i fleksjob på skolerne. Der mødte 56 medlemmer op i Grønnegade, så pladsforholdene var lige lovlig trange. På baggrund af den store tilslutning til mødet og efterfølgende positiv feedback fra mødedeltagerne, vil foreningen fremover bestræbe sig på at afholde flere arrangementer for den medlemsgruppe.

Indtil videre er der planlagt gå-hjem-møde om løn for alle interesserede medlemmer. Det bliver til efteråret, når forhold vedrørende Aarhusaftalen bør kunne ses på lønsedlerne.

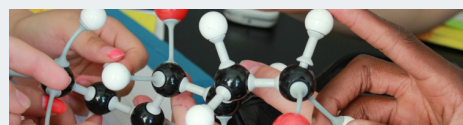
FAQ om Aarhusaftalen

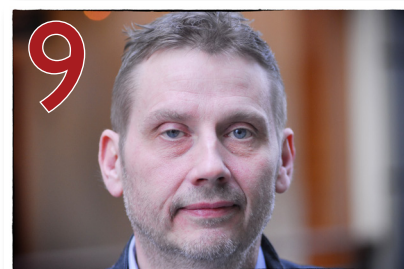
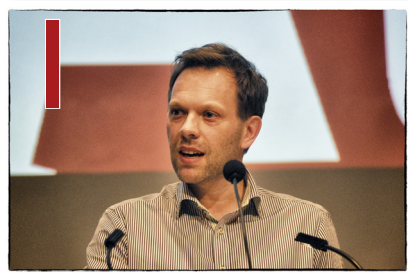
Medlemmerne af styrelsen har afsluttet deres tur rundt på byens skoler for at forklare om og drøfte Aarhusaftalen. Der har været opbakning både med hensyn til deltagelse i møderne og i forhold til aftalen.

- Jeg har kun fået positiv respons på aftalen, men lærerne er også bekymrede over deres fremtid. Men den bekymring går mest på, hvordan deres egen hverdag kommer til at spænde af. Og det er jo helt forventeligt og forståeligt, sagde Kristian Eising i starten af marts.

På Aarhus Kommunes hjemmeside ligger en såkaldt FAQ, der samler op på en række spørgsmål, der har været drøftet i forhandlingsudvalget mellem Børn og Unge og de tre faglige organisationer i forbindelse med Aarhusaftalen. Siden opdateres løbende med nye spørgsmål og svar.

Læs mere på www.aalf.dk

Fotograf: Jakob Bødskov

Styrelsen 2014 - 2016

Der var genvalg til syv medlemmer af den tidligere styrelse på ÅLF's generalforsamling 14. marts. Nye ansigter i styrelsen, der starter sit arbejde 1. april, er Katrine Vinther Nielsen, Charlotte Ipsen og Erik Cloyd Ebsen. Erik arbejder til dagligt

som konsulent i PPR. Dermed får de mange ÅLF - medlemmer, som ikke er ansat på en folkeskole, igen en repræsentant i Grønnegade.

- 1** Jesper Weber Skorstengaard, formand i ÅLF
- 2** Dorthe Ryom Fisker, næstformand i ÅLF
- 3** Mette Heegaard, Tilst Skole
- 4** Rikke Gierahn Andersen, Højvangskolen
- 5** NY ● Katrine Vinther Nielsen, Beder Skole
- 6** Lars Overballe, Næshøjskolen

- 7** Anna Bang Sinnbeck, Skåde Skole
- 8** Arne Krogsgaard, Åby Skole
- 9** Jesper Hejndorf, Katrinebjergskolen
- 10** Flemming Pedersen, Kragelundskolen
- 11** NY ● Erik Cloyd Ebsen, PPR
- 12** NY ● Charlotte Ipsen, Elsted Skole

Århus Lærerforening

- 5. Samarbejde er eneste farbare vej
- 16. Første arbejdsopgave til styrelsen

Indblik

- 6. **Inklusion - All inclusive**
Selvom folkeskolen er blevet all inclusive, så er der ikke meget charterferie over hverdagen for elever, forældre og lærere i inklusionspakken. Det er behårdt og målrettet arbejde. SKOLEN har besøgt Solbjergskolen og Sødalskolen.
- 12. **Få fidus til forældresamarbejdet**

Udblik

- 13. **SPOT på ...**
- 14. **Er det kun lærerne og lederne, der skal fejres?**
Folkeskolen har fødselsdag i år. I de lykønskninger, som tidligere næstformand i ÅLF, Tove Borch, har læst, er det kun lærerne og lederne, der omtales..
- 15. **Plads til lokalt samarbejde**

Af formand Jesper Weber Skorstengaard og næstformand Dorthe Ryom Fisker

Læreren må ikke miste styringen

ALLE voksne kan helt sikkert nævne en række eksempler på god undervisning fra egen skoletid. Hvad enten det drejede sig om høj faglighed, fantastisk fortælleevne eller et klasserum med selvstændigt arbejde, har oplevelsen af god undervisning været bundet i, at læreren havde styringen.

Er der så mange udfordringer i klasserummet, at den enkelte lærer kun med nød og næppe kan bevare overblikket og styringen, skal der ikke meget til, før kvaliteten i undervisningen ryger.

Det viser et stigende antal henvendelser, som ÅLF får fra lærere. Det er ikke inklusionen i sig selv, der stresser, men den får et allerede fyldt bæger til at flyde over. Kompetencerne og mulighederne i klasserummet slår ikke længere til.

Der vil altid være elever, for hvem, folkeskolen ikke er det rigtige tilbud. Men vi er ikke i tvivl om, at de aarhusianske folkeskoler kan løse en stor del af opgaven med at inkludere en lang række børn med diagnoser. Men det kræver, at lærerne kan bevare styringen. Her viser en sammenfatning fra international forskning, at der ofte er brug for en 2. pilot, som kan bidrage med en specialviden på området.

Vellykket inklusion fordrer efteruddannelse af lærerne, lokaler, der understøtter den enkelte elevs behov og et tilstrækkeligt antal voksne i undervisningen. Og så siger det sig selv, at forældrene er en vigtig medspiller. Kommunikationen ved spisebordet er med til at skabe de holdninger, eleverne møder op med.

I dette nummer af SKOLEN fortæller aarhusianske lærere om, hvor hamrende svær en opgave, inklusion er. Men de beretter også om initiativer, som peger i rigtig retning og understreger samtidig, at inklusion kræver tid, forældreinddragelse og en ledelse, der bakker 100 procent op om lærernes arbejde.

Vi har alle i større eller mindre grad et medansvar for, at inklusion lykkes. Men det er læreren, der skal udføre opgaven. Hvis ikke læreren kan bevare styringen, mister folkeskolen retning.

Og så flytter fællesskabet.

- **SKOLEN** udgives af Århus Lærerforening
Grønnegade 80, 2. · 8000 Aarhus C
8613 0388 · 133@dlf.org
- **Redaktion:** Martin Lauritzen (ansvarshavende og annoncerekspedition)
- **og:** Pia Bonnesen
- **Layout og tryk:** Zeuner Grafisk as
Skovdalsvej 22 · 8300 Odder · 8746 4010
www.zeuner.dk

Find ÅLF på Facebook

- **Næste nummer af SKOLEN:**

Nummer: 3 2014
Udkommer: 19. maj

Artikelforslag og ideer kan sendes til
SKOLENs redaktion på 133@dlf.org

Fotograf: Jakob Bødskov

Samarbejde er eneste farbare vej

Af Martin Lauritzen

På ÅLF's generalforsamling 14. marts blev et godt samarbejde fremhævet som det vigtigste af både formanden for ÅLF, Jesper Weber Skorstengaard, rådmand og gæstetaler Bünyamin Simsek, de fleste af de 16 kandidater til styrelsen og af TR på Risskov Skole, Anders Teglskov. Sidstnævnte kaldte resultatet af forårets lock-out for det totale opgør med det syn på undervisningen, der har været gældende i Danmark i de sidste 60 år.

- Det bliver op ad bakke. Lærernes arbejdsglæde ligger underdrejet. Jeg sætter min lid til, at de unge og lidt ældre lærere får vendt udviklingen, så arbejdsglæden vender tilbage. Det vil være godt, hvis dialog og tillid vender tilbage, sagde han.

At dømme efter resolutioner, vedtagelser og debatten på generalforsamlingen ligger fremtidens temaer i området inden for folkeskolereform, inklusion, trivsel, ledelse og ikke mindst lærernes arbejdstid.

Jens Holm Møller fra Beder Skole mente, at ÅLF burde have holdt fingrene fra at indgå en aftale om arbejdstid med Aarhus Kommune.

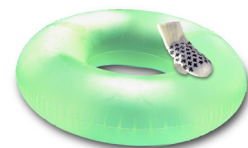
- Aftalen er for upræcis. Vi skal under vise tre timer mere om ugen. Grænsen for hvad vi magter er overskredet. Selvfølgelig kan vi godt undervise mere men ikke uge efter uge. Folk vil knokle til omkring efterårsferien, så kommer sygemeldingerne, lød hans beklæmning.

Formand for ÅLF, Jesper Weber Skorstengaard, understregede, at aftalen var grundlaget for en fremadrettet proces, der kræver, at parterne er knivskarpe på samarbejdet.

- Derfor mødes vi jævnligt i forhandlingsudvalget, for at få alle ender til at nå sammen. Aftalen gør et åbent medlemsdemokrati vigtigt, så vi hele tiden kan forbedre tingene, forklarede han og fortsatte:

- Den eneste farbare vej er samarbejde. Vi må ikke forfalde til lønmodtagerstrategi. Vi er en profession. Vores aftaler skal passe til én gruppe medarbejdere: Lærerne. Vi skal fortsat forbedre trivslen, arbejde for forudsigelighed i arbejdet og for at lærerne kan få arbejds- og familieliv til at hænge sammen.

Generalforsamlingen vedtog resolutioner om inklusion, folkeskolereformen og om arbejdsmiljø. I sidstnævnte hedder det blandt andet, at det er arbejdsgiverens ansvar, at arbejdsmiljøet og trivslen er i orden. Det bør prioriteres højt og være en opgave, der håndteres i dialog og samarbejde med lærerne. Læs mere på www.aalf.dk

Folkeskolen - All inclusive

Selvom folkeskolen er blevet *all inclusive*, så er der ikke meget charterferie over hverdagen for elever, forældre og lærere i inklusionspakken. Det er benhårdt og målrettet arbejde fra alle parter, der skaber resultater og ikke mindst en ledelse, der både tør og vil investere i de nødvendige ressourcer.

Af Pia Bonnesen

Camilla går i 1. klasse. Hun leger en sjov leg med pigerne fra klassen. Pludselig løber de alle sammen væk fra hende. Hen til et andet sted i skolegården. Hun forstår det ikke. Camilla begynder at græde og går ind til sin lærer for at fortælle, hvad der er sket. Det er tredje gang på en uge, Camilla kommer grædende ind til sin lærer.

pakken. Hvis Camilla var blandt ligestillede hørehæmmede klassekammerater, ville måden, de kontaktede hinanden på, givet være tilpasset forudsætningerne bedre end i nævnte eksempel hentet fra folkeskolen.

Der er mange lokale tiltag for at fremme inklusion rundt om på skolerne. Det kan næsten være magisk, når inklusionsarbejdet lykkes, men der er ingen magi over vejen til resultaterne. En vej som ofte er brolagt med afmagt, modløshed, frustrationer og stress over opgaven.

SKOLEN har derfor målrettet været på jagt efter gode inklusionshistorier. På Solbjergskolen og Sødalskolen viser sig flere fælles parametre for de to skolars indsatser.

- Forældreinddragelse
- Styrkelse af den psykiske robusthed hos elever og lærere
- Relationsarbejde
- Et fælles sprog om opgaven
- Udgangspunkt i skolens lokale behov for inklusionsløsninger
- En ledelse, der er lydhør og bakker op
- Ildsjæle, der brænder for opgaven

Men de andre piger har ikke forladt Camilla. De har bare igen glemmt, at Camilla er døv på det ene øre og har kraftig nedsat hørelse på det andet. Hvilket betyder, at de hver gang skal sikre sig at se direkte på Camilla, ikke have solen i ryggen og røre ved hende, så de har hendes opmærksomhed. Det skal de gøre, hver gang de taler til hende, så hun har mulighed for at mundaflæse dem.

Der er ingen tvivl om, at det stiller store krav til Camilla, hendes klassekammerater og lærere at være med i inklusions-

Begge steder arbejder inklusionsvejlederne med børnene i det grønne felt, altså i fredstid. Og selvom der er ting, der lykkes, små lokale inklusionssucceser, så giver inklusionsvejlederne også udtryk for, at det er vigtigt at anerkende den svære opgave det er. Som Susan Tetler, professor i specialpædagogik, skriver i sit indlæg på modstående side, så er det ikke nok, at kommunen og skolerne uddelegerer inklusionsopgaven med bemærkningen om, at de har fuld tillid til, at lærerne kan løse den. Det er kommunens forpligtelse at sørge for, at lærerne bliver klædt ordentligt på med de nødvendige kompetencer.

Selv den længste (inklusions)rejse begynder med det første skridt

Af Susan Tetler, professor i specialpædagogik

Der er i medierne kraftigt fokus på inklusionsbørnene og fortællinger om, hvordan deres tilstedeværelse i skolen får lærere til at bukke under med stress. Inklusionsbørnene bliver på den måde stemplet og gjort til syndebukke i både egne og andres øjne. Mediebilledet er for så vidt forståeligt i og med, at udmeldingen fra regeringen og KL er en ambition om at reducere antallet af elever placeret i specialklasser og specialskoler fra 5,6% til 4% i 2015. På den måde er inklusionsopgaven gjort til et spørgsmål om at tilpasse denne gruppe børn til den almindelige skoles sociale og faglige normer.

Men skal inklusionsperspektivet tages alvorligt, så handler det i højere grad om at vende blikket og se opgaven som et spørgsmål om at udvikle en læringskultur i den enkelte gruppe eller klasse, hvor alle børn oplever, at de hører til, er accepterede og anerkendte, og får mulighed for at bidrage aktivt til det

tiering (www.inklusionsudvikling.dk/uvd), hvor gode nogle lærere var til at facilitere elevernes stilladsering af hinandens læreprocesser, blandt andet ved en strategisk sammensætning af grupper. At blive stilladseret handler om at blive udfordret på en måde, så fx elever i udsatte positioner på den ene side har omgivelsernes (fx medelevers) støtte, men på den anden side samtidig udfordres, så eleven selv som medvirkende må yde sit yderste for, at læringsprocessen lykkes. Her ligger et uudnyttet potentiale, især hvis det bliver en naturlig del af læringskulturen i en klasse og af lærerne bevidst medtænkes didaktisk.

Samtidig skal det også understreges, at når det gælder de mere specifikke kompetencer i forhold til at imødekomme nogle elevers særlige behov, er det kommunens forpligtelse at udvikle et inklusionsberedskab på både kommunalt og institutionelt niveau, som kan understøtte lærernes konkrete arbejde. At uddelegere inklusionsopgaven til læreren med en bemærkning om, at 'vi har fuld tillid til, at lærerne kan klare den opgave', er ganske enkelt ansvarsforflygtigelse.

Fuld inklusion er et ultimativt mål, som vi formentlig aldrig når, men som en kinesisk talemåde siger, så begynder selv den længste rejse med det første skridt. Med andre ord, holder vi os udviklingsretningen klar, så kan vi blive mere didaktisk bevidste om mulighederne for at skabe rum for inkluderende processer – og tage de første skridt allerede i dag.

Susan Tetler er også formand for Undervisningsministeriets praksis/videnspanel vedr. inklusion og specialundervisning

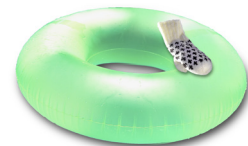

Susan Tetler

læringsfællesskab, som de er en del af. At de med andre ord får en oplevelse af, at det ikke er ligegyldigt, om de er der eller ej.

Set i min optik har danske lærere og pædagoger gode kompetencer til at udvikle en sådan inkluderende læringskultur i deres respektive grupper og klasser. Fx blev det en øjenåbner for mig i et netop afsluttet projekt om undervisningsdifferen-

Den ekstra elev og Satellitten

På Solbjergskolen er forældrene trukket med helt ind i samarbejdsfællesskabet fra skolestart, og i Satellitten fører 'eksklusion' til inklusion.

Af Pia Bonnesen

Maiken Sylvest og Mette Bach-Kristensen er begge lærere og inklusionsvejledere på Solbjergskolen. I efteråret 2013 kørte de forældreprojektet 'Den ekstra elev' for 2. gang, som er forældre-møder i 0. klasse, hvor kommunikation og samarbejde om den fælles opgave er på dagsordenen.

- Det er meget om kommunikation i forhold til skolen. Hvordan vi kan tale børn ind i fællesskaber, og hvordan vi kan tale dem ud af fællesskaber. Og hvad gør vi, når det går galt? Vi bruger helt bevidst den vending, *når* det så går galt, og *når* det bliver svært. For det gør det på et tidspunkt i skoleforløbet, forklarer Maiken og Mette supplerer:

- Vi snakker rigtig meget om robusthed. Det kan ikke nytte noget, at vi ønsker for vores børn, at de kommer gennem en fuldstændig problemfri skolegang. For hvordan skal vi så ruste dem til livet? Så *når* vi møder modgang, hvad gør vi så? Hvordan griber vi det an?

Drømme om værdier

SKOLEN var med i 2012, da de to inklusionsvejledere afholdte møderne for første gang. Nu er vi tilbage for at høre, hvordan det er gået. Mette fortæller, hvorfor det er fedt at køre forløbet for anden gang.

- Vi har pludselig noget erfaring at trække på. Men vi kan også mærke på forældregruppen, at de har hørt om det. Der var næsten fuldt hus. Man kan så sige, at der næsten altid er nogle forældre, der ikke dukker op sådan nogle aftener. Det er måske de forældre, man gerne vil have fat i. Så er vi helt konkret nede og snakke om, hvordan hjælper vi hinanden som forældre og børn i denne her klasse.

På Solbjergskolen er der udskudt klassesdannelse. Det vil sige, at den endelige klassesammensætning først sker seks uger efter skolestart. Når lærerteamene omkring 1. klasse er på plads engang i forsommeren, indbyder Mette og Maiken forældrene til et opfølgende møde. Først mødes alle forældrene i Personalerummet til et fælles oplæg. Derefter går de ud i de enkelte klasser. Her runder børnehaveklasselæreren året af, og kommende dansk- og matematiklærer får mulighed for at præsentere sig selv.

Maiken Sylvest og Mette Bach-Kristensen

- Og så turnerer Mette og jeg rundt i de tre klasser. Når vi kommer ind, sætter vi noget i gang i forældregruppen, der handler om drømme. Hvad skal børnene komme ud med i den anden ende? Hvad drømmer I om for jeres børn? Siger Maiken, og Mette påpeger som en pudsighed, at der kan gå lang tid, før forældrene nævner de faglige kompetencer.

- Det er påfaldende i snakken om værdier. Der bliver nævnt humor, selvværd, fysisk udfoldelse og sundhed. Der var en aften, hvor forældrene nåede meget langt, før der var en, der sagde, 'men de skal vel også kunne noget dansk?' Og så grinte de rigtig meget af, at det slet ikke var poppet op som den vigtigste ting. Det er det naturligvis også. Men det var ikke det, der fyldte. Det var kammeratskab og fælleskab.

Effekten

I evalueringen af indsatsen omkring forældreprojektet fortæller Mette, at de har været forbi deres skoleleder for at høre, om han kan mærke en effekt af forældreaftenerne.

- For der må være en, når Maiken og jeg kan mærke så meget. Han ved ikke, om det har noget med vores forældreftener at gøre, men han har ikke fået en eneste forældrehenvendelse ved de endelige klassesammensætninger sidste skoleår. Det plejer han at få. Det vælger vi at tro, at det godt kan have noget at gøre med, at vi er ude i klasserne og har den her værdi- og fællesskabssnak. Når man har hørt 23 forældre sige, hvad det er, de gerne vil have for deres børn. Så er de fælles om den her

Andre lokale tiltag på Solbjergskolen

Sundhedsfremmende sparringsbesøg på 1. årgang og akutte opståede behov hos kolleger. De akutte behov kan være helt struktureret via specialcentermøde, men også i snakke på lærerværelset om gode ideer til forældremøder/forældre-mails mm.

sag, som er deres børn. Det er næsten det stærkeste, vi laver den aften. Mere end alt det vi ellers kan finde på at stå og sige. Og vi håber meget, at vi kommer til at kunne fortsætte den forældreaften.

De to lærere har oplevet stor opbakning fra deres skoleledere, som har taget sig tid til at mødes med dem, lyttet og ikke mindst afsat midler til, at projektet kunne sættes i værk.

Satellitten

Udover inklusionsvejledere, AKT-medarbejdere og læsevejledere som en del af specialfeltet på skolen, har Solbjergskolen et tiltag, der hedder Satellitten. Det blev startet for godt 6 år siden. Lige nu er der tilknyttet 14 børn, som stort set alle sammen er udfordret af en diagnose. Det er dog ikke et krav at have en diagnose for at blive visiteret til Satellitten.

- Stedet har lidt karakter som specialklasse uden at have status af specialklasse, forklarer Maiken.

Børnene, der har timer i Satellitten, har et fast skema. Tilbudet er et struktureret undervisningsmiljø i enkle og mindre rammer med skærme og arbejdspladser, hvor hvert barn har sin faste arbejdsplads. Maiken fortæller videre om tankerne bag:

- Eleverne har et skoleskema, hvor nogle af timerne er skiftet ud med timer i Satellitten. Det kan være 1-2 timer om dagen. Vi har tænkt meget: Er det at ekskludere dem? For vi tager dem faktisk ud af deres klasser. Men vi tror på, at vi inkluderer dem ved at tage dem ud i nogle timer, hvor de kan få luft, få en pause, få hjælp til at få styr på skoletasken og få samlet op på ugeplanen. Grundtanken er stadig, at barnet hører til i sin egen klasse.

Mette tilføjer, at det også kan være børn, der i perioder har svært ved at slippe mor og far om morgenen.

- Så laver man en aftale om, at den næste måned så afleverer forældrene Jakob i Satellitten. Når der er ro på gangene, så følger en voksen Jakob over i klassen og får ham hjulpet i gang. Det koster jo penge at have sådan et tilbud, og der har vi bare haft en ledelse, der har villet prioritere det og har troet på det.

- Og det tror vi fortsat på, fastslår Maiken. I Satellitten samarbejder man med klasselæreren, fordi der gerne skulle være en overførselsværdi for barnet. Vi træner nogle helt bevidste ting, som barnet kan tage med ind i klassen.

Tag snakken

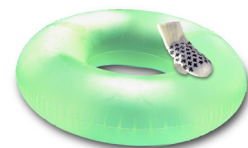
Trods de ting der lykkes gennem benhårdt og målrettet arbejde, påpeger Maiken og Mette samtidig vigtigheden i at anerkende, men også tale om hvor svært arbejdet er med inklusion.

- Jeg tænker også, der er børn vi ikke skal have. Hvor det simpelthen ikke er godt nok. Børn der bliver tricket af de enormt store rammer. De skal være i nogle mindre rammer, reflekterer Maiken.

Mette afslutter den tanke med at gøre opmærksom på, at det er en vigtig etisk snak og vurdering at have løbende.

- Men udgangspunktet må altid være i, hvad er bedst for eleven? Hvis vi ikke kan se os selv i øjnene og sige, det er altså bedst for Jakob at være her nu, så skal han jo ikke være her.

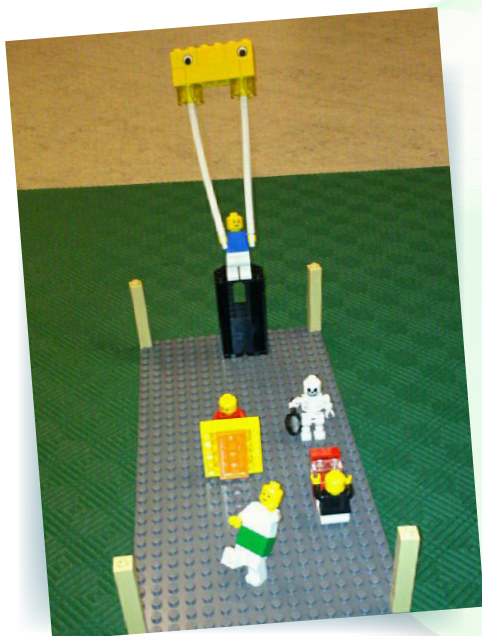

En kropsterapeut og en LEGO klods

Det startede som et projekt, der skulle hjælpe børn med posttraumatisk stress syndrom (PTSD). Tre år senere har Sødalskolen valgt at gøre mindfulness til et tilbud for alle børnene, takket være en skoleledelse, der har ydet stor opbakning til projektet.

Af Pia Bonnesen

- Mit traumbegreb har udvidet sig meget gennem de snart tre år, vi har arbejdet med mindfulness. Det at få et traume er relativt tilgængeligt for os alle. Hvis jeg får et barn ind, der måske har været oppe at slås og følt, at det har været ved at blive kvalt i den sammenhæng, så er det vigtigt at få afledt den energi. Når du er i højt alarmberedskab og ikke får afledt din energi, kan det sætte sig i kroppen og give traumer. Du bliver meget mere vagtsom. Hvis jeg arbejder med det barn, så går vi ind gennem kroppen og får frigivet den energi, fortæller Carsten Møller, lærer og inklusionsvejleder på Sødalskolen. Det er afgørende for barnet, at det kommer i ro, så det kan indlære og koncentrere sig.

Dreng. Byggeriet viser ham i forskellige aktive situationer med venner. Her er han tryk og har det rart.

Den spæde begyndelse

For godt tre år siden søgte Aarhus Kommune midler til at arbejde med PTSD i området Gellerupparken og Toveshøj. I deres ansøgning havde de skrevet to skoler ind. Sødalskolen var den ene. Carsten Møller var dengang klasselærer i 5.klasse og kropsterapeut Susanne Mortensen blev tilknyttet klassen.

Grundtanken i hans og Susannes arbejde med børnene er, at det er gennem kroppen, vi kan finde ro. Vi kan ikke tænke os til det hele. Carsten uddyber:

- Når vi sidder med et barn, der har gjort noget, det ikke skulle have gjort, så kan vi sidde og tale fornuftigt med dem i sammenhængen. Vi er oppe i tænkehjernen. Men ligeså snart de ryger i alarmberedskab igen, afbrydes forbindelsen til tænkehjernen. Det gør, at vi heller ikke kan appellere til den. Derfor må vi ind og signalindlære og gå en anden vej for at komme der til. Jo mere kropsbevidsthed man har og viden om, hvad det er for nogle processer, der sker, jo større mulighed har man for at regulere sit nervesystem og dermed sig selv.

For Carsten giver arbejdet med kropsterapeuten god mening. Børnene siger selv, at de er blevet bedre til at koncentrere sig, bedre til at slappe af og ikke så nemt bliver sure. Det har ændret noget i deres bevidsthed. De er blevet bedre til at sætte ord på. Også når kæden hopper af. For det gør den stadigvæk.

- Det er et langt sejt træk, konstaterer Carsten, men ved at forene den pædagogiske og kropsterapeutiske verden, har det skabt nye og hjælpsomme strategier i mødet og arbejdet med børnene.

Nyt fælles sprog

Som inklusionsvejleder bliver Carsten brugt til at køre lignende forløb i skolens andre klasser, og der er stor interesse for arbejdet.

Carsten Møller

LEC – LEGO Education Center

Udbydes til alle i Aarhus Kommune i samarbejde med Center for Læring.

Man *skal* deltage i et opstartskursus for at kunne booke LEC.

Læs mere på www.soedalskolen.dk

Pige. Byggeriet viser, at hun kan føle sig fanget derhjemme, men ude i naturen føler hun sig fri og godt tilpas.

– Lige nu er jeg i gang med en 3. klasse, og snart skal jeg i gang med vores specialklasser. Det er forløb, hvor jeg blander det teoretiske med det praktiske. Jeg har en model af hjernen med. Vi kigger på den og taler om hvilke processer, der går i gang, når vi bliver vrede og kedede af det. Vi træner børnene i at få sat ord på deres oplevelser, så de forstår, at det ikke er dem, der er forkerte. Det er simpelthen fordi tænkehjernen lukker ned, når vi bliver tilpas pressede. Så taler vi om, hvad vi så kan gøre for at bevare den kontakt. Det bliver et andet sprog vi får.

Dagtilbuddet Sødalen har ansøgt om og fået et lignende projekt.

– Så nu kommer forståelsen om robusthed til at være der helt fra vuggestuen. Det bliver et fælles sprog, og overgangen bliver lettere for børnene. Vi får en fælles forståelse, der vil udbygge fællesskabet mellem vores dagtilbud, SFO, klub og skole.

Når Carsten begynder en matematiktime i dag, laver han ofte 5-10 minutters pausetræning/mindfulness til stille musik. Ifølge kropsterapeut Susanne Mortensen kan alle elever profitere af det, da alle elever har brug for at koncentrere sig. Hun synes, som Carsten, at de 10 minutter det tager at få ro på, er givet rigtig godt ud.

Pausetræning betyder at kroppen og tankerne får en pause fra hverdagen. Det har mange fællestræk med mindfulness og afspænding. I relevante situationer bruges også visualisering. Ved denne træning falder nervesystemet til ro og det bliver lettere at koncentrere sig. Jo flere gange man træner, jo lettere bliver det at falde til ro.

Bygger gode relationer

På Sødalskolen har de et LEGO Education Center (LEC), hvor det meste af Carstens inklusionsarbejde foregår, når han ikke er ude i klasserne. Han bruger LEGO-konceptet BuildToExpress som et redskab, hvor børnene bygger deres tanker, følelser og oplevelser med legoklodser. De kan få en opgave, der lyder på at bygge et sted, hvor de føler sig sikre og trygge.

– De får måske fem minutter til opgaven, og så fortæller de om, hvad de har bygget. Jeg ved rigtig meget, når vi er færdige med sådan en samtale, men barnet har også etableret et trygt sted. Dette trygge sted kan sanses i kroppen og blive en ressource, som barnet kan forbinde sig til, når noget bliver svært.

Kursus for medarbejdere:

Susanne og Carsten står for et internt kursusforløb i Psykisk robusthed.

Der arbejdes med mentalisering, pausetræning, hjerneforskning mm.

Målet er at give de voksne viden om og forståelse af deres eget nervesystem.

20 medarbejdere har tilmeldt sig.

Det er medarbejdere fra både SFO, klubben og skolen.

Kurset strækker sig over 5 gange af 3,5 time og her efter månedlig vedligeholdelse.

BuildToExpress kan også bruges, når der arbejdes med trivselsarbejde i en klasse. Tanken er, at hænder sommetider kan udtrykke noget, som kan være svært at udtrykke verbalt. Eksempelvis kan børnene i grupper på fire bygge det, de synes viser, hvad en god ven er. Bagefter bygger de en situation, hvor de selv oplevede at være en god ven. Til sidst deles det med de tre andre ved bordet. Det gode ved materialet er, at alle er optagede af byggeriet. Alle har noget at bidrage med, og Carsten oplever, at børnene er bedre til at lytte til hinanden, fordi de er interesserede i byggeriet.

Generelt for arbejdet med robusthed og inklusion gælder det at: Hvis man har en god relation til barnet, oplever barnet sig tryk, og så er det alt andet lige nemmere at arbejde med robusthed og selvregulering.

Se mere på www.aarhus.dk/PTSD

Pige. Byggeriet viser en situation, hvor hun havde rigtig travlt og skulle koncentrere sig meget om opgaven for at den lykkedes. På den måde havde hun ikke tid til at tænke på det, der er svært derhjemme.

Få fidus til forældresamarbejde

Med en skolereform om hjørnet og en stor opgave med inklusion er det vigtigere end nogensinde, at skolen kan modvirke social og faglig skoletræthed, så målene om trivsel kan opfyldes.

Det kræver samarbejde på alle fronter – også mellem forældrene i de enkelte klasser.

En ny, gratis, gennemtestet redskabskasse, gør det nemmere for forældre at arbejde for sammenhold i klassen.

Af David Munis Zepernick, Rostra Kommunikation

Forældre smitter – stadigvæk og heldigvis for det. Forskningen viser, at de også smitter, når det drejer sig om børnenes klassefællesskab, og de kan have stor indflydelse på den fællesskabskultur, klassen får, og det ved forældrene godt.

Det Kriminalpræventive Råd og TrygFonden har sammen med Skole og Forældre udviklet forældrefiduser.dk. Her kan både skoler og forældre finde konkrete fiduser, som gør det nemmere at opbygge eller udbygge forældresamarbejdet. Skoler og forældre kan plukke de redskaber, som giver bedst mening lokalt og som supplerer de trivselsindsatser, der allerede er i gang.

Projektleder, Anette Aaby Hansen, fortæller:

- Både forældre og skole ønsker det samme her, nemlig klasser, hvor alle børnene har det godt, og hvor sammenholdet er stærkt. Vores undersøgelser fortæller os, at forældrene er klar til at samarbejde, men i en travl dag er det ofte nemmere sagt end gjort.

**FORÆLDRE
FIDUSER.DK** SKAB
SAMMENHOLD
I KLASSEN

Fiduser til skolerne

Find inspiration til din rolle på forældrefiduser.dk
Afsæt tid på forældremøder til dialog mellem forældrene.
Brug Aktivitetsgrupper til at starte snakken mellem forældrene og samtidig strukturere samarbejdet.
Fortæl om betydningen af at være med i et fællesskab og udtryk hvilken rolle alle spiller.
Gør forældrene opmærksomme på, at de kan hente inspiration på forældrefiduser.dk

Skolerne skal sætte samarbejdet i gang

Med forældrefiduser.dk håber Skole og Forældre, at skoleledere, børnehaveklasseledere og lærere kan blive inspireret til at være fødselshjælpere af forældrenes samarbejde allerede i 0. klasse.

- Kultur og vaner dannes hurtigt, og derfor er det vigtigt, at skolerne er tydelige i forhold til, hvilken rolle en forældregruppe kan spille for klassens sammenhold. Samtidig skal de give plads til, at forældrene lærer hinanden at kende på forældremøderne,

**FORÆLDRE
FIDUSER.DK** SKAB
SAMMENHOLD
I KLASSEN

Om forældrefiduser

Forældrefiduser er en gratis online værktøjskasse til skole og forældre i indskoling.

Forældrefiduser giver skole og forældre konkrete redskaber, skabeloner og vejledninger til inkluderende og trivselsfremmende forældresamarbejde.

Forældrefiduser er baseret på den nyeste forskning om mobning, social kapital og forældresamarbejde.

Forældrefiduser er udviklet af Det Kriminalpræventive Råd og Trygfonden sammen med Skole og Forældre. Udviklingen er løbende kvalificeret af en referencegruppe bestående af Skolelederforeningen, Danmarks Lærerforening, BUPL og SSP.

Forældrefiduser lanceres over for forældrene ved skolestart, og introduceres for de relevante skolefaglige og pædagogiske miljøer her til foråret.

opfordrer Mette With Hagensen, landsformand for Skole og Forældre.

Aktivitetsgrupper

Et godt sted at starte er med Aktivitetsgrupper. Redskabet sætter dialogen i gang allerede på forældremødet, og samtidig fordeles planlægningen af de sociale aktiviteter, så den opgave ikke bliver for stor. Anette Aaby Hansen fortæller om nogle af fordelene:

- Forældrene møder hinanden i mindre grupper, mens de samarbejder om noget konkret. Allerede på forældremødet er snakken i gang på kryds og tværs af børnenes køn og legerelationer. På den måde kommer de hurtigere tættere hinanden, og kan hurtigere finde sig til rette i forældregruppen. Det giver tryghed.

Flere forældre involveret

Børnehaveklasselærer Anne Beck Hansen fra Stilling Skole i Skanderborg er en af de indskolingslærere, som har brugt Aktivitetsgrupper, og hun mener, at redskabet kan være en stor hjælp til at engagere flere forældre mere aktivt – og dermed også aflaste læreren.

- Med fidusen Aktivitetsgrupper fik vi simpelthen flere forældre involveret i forhold til den traditionelle model med et klasseråd på 4-5 forældre. Jeg har selv siddet som mor i klasser, hvor det er svært at få forældrene til at melde sig, men med Aktivitetsgrupper bliver alle inddraget, og tilfældighedsprincippet modvirker også klikedannelser.

En netop afsluttet pilottest i 11 klasser fordelt på 4 skoler konkluderer, at Forældrefiduser påvirker forældresamarbejdet positivt og understøtter et tættere, mere omsorgsfuldt og inkluderende fællesskab blandt forældrene.

Vejledningen til Aktivitetsgrupper og alle de andre gratis forældrefiduser kan downloades på www.foraldrefiduser.dk

Udblik

Af Martin Lauritzen

Skal du til EdCamp Danmark?

Education Camp er en åben konferenceform med et simpelt koncept: Arrangørerne sætter rammerne for et møde, og deltagerne kommer selv med de emner, de ønsker at tale med andre om. Målet er at sætte fokus på den skaberglæde og kvalitet, der allerede findes i lærerfaget i dag.

Næste EdCamp finder sted på N. J. Fjordsgades Skole den 5. april 2014.

- Vi ønsker at facilitere rammer, i hvilke

folk med en forkærlighed for skole og læring kan begynde at blomstre med fornyet kraft. Store ord, men vi tror, at netop denne ramme giver mulighed for at gøre dette meget konkret, lyder det fra folkene bag EdCamp Danmark.

Sidste konference i Hellerup mønstrede 50 deltagere. EdCamp Danmark er gratis, men af praktiske hensyn skal du melde dig til på www.edcamp.dk

Gratis inspirationseftermiddage på Center for Læring

Lego – mekanik og energi

Mekanik 4.-9. klasse

Kraner og håndmixere er eksempler på konstruktioner, der alle benytter sig af mekaniske principper. I byggesættet Videnskab & Teknologi kan eleverne udforske hvordan. På kurset præsenteres materialet, og der bygges en fejmaskine, så man er klar til sit første undervisningsforløb.

Energi 4.-9. klasse

Med Legos energikoncept kan eleverne arbejde aktivt og eksperimenterende med et højst aktuelt og vedkommende emne: vedvarende energikilder. På kurset præsenteres materialet. Der bygges en håndgenerator, en bil som kører på den akkumulerede energi, så man er klar til sit første undervisningsforløb.

Onsdag den 7. maj 2014 klokken 14.00 - 17.00

Underviser: Lærer Carsten Møller, Sødalskolen
Tilmelding senest mandag den 31. april 2014

Introduktion til Cooperative Learning og tænkefærdigheder

Vores elever tænker hver dag – men overvejer vi egentlig, hvad det er for typer af tænkning, vi sætter i gang, og hvordan vi kan stimulere flere slags tænkning? Og hvad sker der, når man kobler stærke tænkespørgsmål med stærke Cooperative Learning strukturer?

Torsdag den 20. maj 2014 kl. 14.00 - 17.00

Instruktør: Birgit Schön fra Cooperative Learning DK

Tilmelding senest fredag den 2. maj 2014
Kurserne finder sted på Center for læring, Louisevej 29, 8220 Brabrand

Tilmelding på Aarhus Kommunes hjemmeside. Søg på Center for Læring.

Kært barn har mange navne: Pedel, skolebetjent og teknisk serviceleder. Denne plakat fra 1988 varslede nye tider for en uundværlig del af skolens medarbejderstab. (Fra bogen Skolebetjente i Århus, FOA/DKA, Århus 1994)

Folkeskolen har fødselsdag i år. I de lykønskninger, som tidligere næstformand i ÅLF, Tove Borch, har læst, er det kun lærerne og lederne, der omtales, men

er det kun lærerne og lederne, der skal fejres?

Af Tove Borch

Hvad med pedellen, rengøringen, kontorpersonalet, sundhedsplejersken, maleren, tømreren? De bør simpelthen også have nogle roser – uden dem ingen folkeskole – heller ikke i dag.

Selvfølgelig har deres arbejde også ændret sig markant i løbet af årene, men nogle af dem er stadig en meget essentiel del af skolen.

Maleren og tømreren er forsvundet for længst. Men da jeg startede som lærer i 1980, var der både en fast tømrer og en fast maler, som skolen godt nok delte med en anden skole. De var en del af skolens hverdag og opfattede helt klart skolen som deres. Sammen med pedellen og rengøringspersonalet var de stolte af deres arbejde. Skolen skulle være så præsentabel som muligt for de bevillinger, der kom fra Skoleforvaltningen.

Pedellen var et kapitel for sig selv. Jeg tror, at pedellerne havde skiftet officiel stillingsbetegnelse og var blevet til skole-

betjente. Men det var der ingen, der tog sig af.

Pedellen boede på skolens område, og blev de små elever spurgt om, hvem der var skolens inspektør, var de ikke i tvivl. Det måtte da være pedellen, for han var jo alle vegne. Desuden var hans kone også en del af skolens hverdag; både som hjælp til rengøring og som mælkedame.

Men ikke nok med at pedellen tog sig af det praktiske på skolen. Han var også en del af den pædagogiske hverdag, både i den måde, han var sammen med eleverne på, og den 'praktik', som især drenge i 7. og 8. klasse havde glæde af. At få lov til at gå rundt med pedellen, feje gård, flytte borde og andet forefaldende arbejde, reddede i mine øjne mange elever fra en træls hverdag. Eleverne fik mulighed for at vise, at de også kunne noget! Rummelighed og inklusion var ord, der befandt sig langt ude i horisonten, men blev nok i høj grad praktiseret uden italesættelse.

Kontorpersonalet – hvad skulle vi lærere have gjort uden dem? De holdt styr på både elever, lærere og ledere. Det var kontorpersonalet, der tog imod de elever, der var blevet sendt på kontoret – på sofaen, der kunne være ganske overfyldt. I mange situationer viste de større pædagogiske evner end dem, der skulle være uddannet til det.

Der var hjælp at hente for alle. Hvordan gør jeg det? Hvordan får jeg fat på? Hvad plejer vi at gøre? Og så havde de et enormt kendskab til elever og forældre. Erfaringer, som var guld værd.

Sundhedsplejersken var på det tidspunkt fast på skolen nogle dage om ugen. Med en fantastisk viden om forældre og børn i området, var hun en meget stor del af det, der nok i dag kaldes støtteapparatet om eleverne.

Selvfølgelig er der ingen skole uden lærere – men heller ikke uden pedel, kontor og rengøring.

Plads til lokalt samarbejde

Skoler og foreningsliv i Aarhus skal også fremover samarbejde lokalt for at udnytte skolernes faciliteter bedst muligt. Det bliver særlig aktuelt, når den nye skolereform træder i kraft til sommer.

Birgitte Dalum, Kommunikationsmedarbejder i Børn og Unge

Når den nye skolereform træder i kraft, vil de nuværende principper for fordeling af skolernes faciliteter mellem skole og foreningsliv som udgangspunkt ikke blive ændret. Sådan lyder det fra Børn og Unge samt Kultur og Borgerservice i Aarhus Kommune, som har fundet en model for fremtidens samarbejde mellem lokale skoler og foreningslivet.

Som følge af skolereformen vil skoler landet over fremover skulle levere flere undervisningstimer og kan derfor få øget behov for brug af egne faciliteter. Samtidig er der i dag en række foreninger, der bruger skolernes faciliteter om eftermiddagen.

Prøv lokale løsninger

Ifølge modellen for samarbejdet, har skolerne fortrinsret til lokaler og haller frem til kl. 15, mens foreningerne har fortrinsret efter kl. 15. Hvordan den enkelte skole og de tilhørende foreninger vælger at fordele faciliteterne, bliver fremover til i lokal dialog.

- Det afgørende er, at der skal være plads til forskellige løsninger, som tager lokale hensyn, siger Rabih Azad-Ahmad, rådmand for Kultur og Borgerservice.

- I Aarhus har vi i forvejen et rigtig godt samarbejde mellem folkeskolen og en række fritids- og kulturaktører. Vi opfordrer derfor alle parter til at prøve lokale løsninger af, siger Bünyamin Simsek, rådmand for Børn og Unge.

Et års prøveperiode

Aarhus Kommune foreslår, at skoleåret 2014/15 gøres til et prøveår, hvor der

opsamles viden og erfaring med henblik på at drøfte eventuelle behov for justeringer forud for skoleåret 2015/16.

Forslaget fra Børn og Unge og Kultur og Borgerservice tages positivt imod hos både Idrætssamvirket og Aarhus Skolelederforening.

Mobilitetsdagene 2014

Mobilitetsdagene for pædagogisk personale i Børn og Unge finder i år sted den 2.-8. april.

Lige som i 2012 og 2013 er mobilitetsdagene for lærere – men fra i år er også pædagoger og pædagogmedhjælpere med i ordningen.

Fakta:

Mobilitetsdage er for fastansatte medarbejdere. En oversigt over ledige stillinger pr. 1. august 2014 bliver tilgængelig på kommunens hjemmeside. For at bruge muligheden for at skifte arbejdsplads under mobilitetsdagene, kræver det at både modtagende leder og medarbejder er enige om et skift. Vær opmærksom på, at du, hvis du bruger mobilitetsdagene, ikke er omfattet af Udviklingspolitikens regler om løn, fordi det er et frivilligt skift af tjenestested.

Kontakt: Lene Wenshøj Horsager.

Telefon: 2337 7428

Århus Lærerforening

Første arbejdsopgave til styrelsen

SKOLEN mødte tre medlemmer til tre hurtige spørgsmål før tjek in ved ÅLF's generalforsamling 14. marts. Vidste de på forhånd, hvor de ville sætte deres stemme, kunne den flyttes og hvilket ønske, havde de til den nye styrelse?

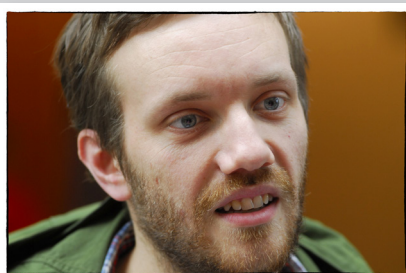
Af Pia Bonnesen og Martin Lauritzen

Fotograf: Jakob Bødskov

Jeg stemmer på Katrine Vinther. Jeg kender hendes personlighed fra skolen og ved, hvad hun står for. Hun har som TR gjort meget for at sætte os ind i tingene, og hun er en ildsjæl. De øvrige valgtaler skal være gode, hvis de skal flytte min stemme.

Vi står i en brydningstid, så det er svært at pege én retning ud for styrelsens arbejde. Den skal være aktiv i forhold til at forsvare lærernes profession - men uden klynk! Profilere lærergerningen udad til. Jeg tror, at vi skal tilbages til at se på vores kerneydelse og på hvordan, vi kan arbejde mere målrettet med inklusion.

Christian Østergaard Pedersen, Beder Skole

Jeg har bestemt mig, men tror da

godt at en brandgod valgtale kan få mig til at ændre min beslutning. Styrelsen skal måske lidt mere tage pulsen på, hvad der sker ude på skolerne i forhold til alt det nye næste år og det pres, vi er udsat for - få koordineret, hvad der sker rundt omkring. Vi aner ikke, hvad der sker på de andre skoler. Det kunne samle os lidt mere.

Anne-Katrine Hindø Bastholm, Elsted Skole

Jeg kender flere af kandidaterne fra mit arbejde som TRS og AMR de senere år, men en god valgtale kan da godt flytte mig – hvorfor ikke?

Vi skal blive ved at arbejde med og ikke imod hinanden. Det betyder meget for vores børn og forældre. Jeg kan godt frygte, at der bliver mere konkurrence både på lærerværelset og skolerne i mellem. At solidariteten smuldrer. Det skal vi kæmpe mod.

Hannelore Brigitte Wellbo Delling, Tilst Skole

